

Warszawa, dnia 7 lipca 2020 r.

PREZES

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu

dr Jarosław Szarek

BUW 111-940-41(32)/20

**Pan
Grzegorz Bierecki
Senator
Rzeczypospolitej Polskiej
ul. Francuska 136
21-500 Biała Podlaska**

w nawiązaniu do pisma Pana Senatora z 20 maja br. w sprawie przedstawienia informacji na temat Marii Minczewskiej, patronki Szkoły Policealnej – Medycznego Studium Zawodowego w Białej Podlaskiej, uprzejmie informuję, że w Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, znajdują się dokumenty potwierdzające jej współpracę z aparatem bezpieczeństwa PRL.

Na podstawie zgromadzonej dokumentacji ustalono, że 2 maja 1945 r. Maria Minczewska zdezerterowała ze Szpitala Segregacyjno-Ewakuacyjnego Nr 68, stacjonującego w Częstochowie, o czym komendant szpitala powiadomił Wojskową Prokuraturę Garnizonową w Warszawie. Jej czyn mógł być rozpatrywany jako uchylenie się od służby wojskowej w czasie wojny, za co groziła kara więzienia lub kara śmierci (zgodnie z art. 118 par. 1 Dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 23 września 1944 r. - Kodeks Karny Wojska Polskiego). W związku z powyższym rozesłano za nią list gończy i wszczęto postępowanie karne o dezercję. Postępowanie prowadziły kolejno Prokuratura Wojskowa Okręgu Pomorskiego w Bydgoszczy, Wojkowa Prokuratora w Krakowie oraz Departament Sprawiedliwości MON. 16 grudnia 1947 r. listy gończe zostały odwołane (sygn.: IPN BU 809/209, IPN BU 903/854).

1/4

#MOJA NIEPODLEGŁA.

W dniu 25 listopada 1946 r. Minczewska została aresztowana przez Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa w Krakowie pod zarzutem współpracy ze Zgrupowaniem „Błyskawica” pod dowództwem Józefa Kurasia ps. „Ogień”, jednak po dwóch dniach została zwolniona z aresztu. W aktach znajduje się informacja, że została „operacyjnie wykorzystana pod pseudonimem *Niezdecydowana*” w celu rozpracowania ww. Zgrupowania. Jak wynika z przeanalizowanej dokumentacji, Maria Minczewska współpracowała z grupą Jana Kolasy ps. „Powicher”, wchodzącą w skład Zgrupowania Partyzanckiego „Błyskawica”, poprzez dostarczanie im lekarstw. W tym czasie pracowała w jednym z zakopiańskich sanatoriów. IPN posiada w swoich zbiorach donosy (odręczne i sporządzone w formie maszynopisu), w których Minczewska przekazywała wiadomości na temat miejsc pobytu oddziałów „Ognia”, składu osobowego grupy Józefa Szczota ps. „Marny” oraz informacje dotyczące członków rodzin żołnierzy podziemia. W aktach znajdują się również odręcznie napisane pokwitowania odbioru pieniędzy przez informatora (sygn. IPN Kr 074/12 t. 1-5).

1 lutego 1947 r. prowadzenie Minczewskiej zostało przekazane funkcjonariuszowi Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego Marianowi Wróblewskiemu (sygn. IPN Kr 009/5952). Bolesław Dereń w książce pt. *Józef Kuraś „Ogień”. Partyzant Podhala* (wydanie z 2014 r., s. 347) podaje, że w dniu 11 lutego 1947 r. informator „Niezdecydowana”, pracująca w willi „Śmiechówka” w Kościelisku, pod pozorem przyniesienia alkoholu, wyszła zawiadomić UB o przybyciu do niej 2. kompanii Józefa Szczota „Marnego”. Na miejsce pobytu żołnierzy ruszyła specjalna grupa operacyjna UB i KBW. W wyniku walki jeden z partyzantów został zabity na miejscu, drugi popełnił samobójstwo, dowódca grupy został postrzelony i dobity strzałem w tył głowy, zaś pozostali trzej partyzanci zostali wywiezieni do lasu i tam zamordowani. Przeżyła jedynie Janina Polaczyk ps. „Stokrotka”, którą komunistyczny sąd skazał na 6 lat więzienia. W ten sposób została zlikwidowana jedna z większych grup Zgrupowania „Błyskawica”. Funkcjonariusz Marian Wróblewski w swoim raporcie napisał, że w wyniku akcji Minczewska została zdekonspirowana i należy ją zabrać z Podhala. Została przeniesiona do powiatu żywieckiego w celu dalszego rozpracowywania podziemia antykomunistycznego, gdzie 24 kwietnia 1947 r. ujawniła się w Powiatowym Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego w Żywcu jako dezerterski „ludowy” Wojska Polskiego.

W dokumentach zgromadzonych przez Archiwum IPN brak informacji o prowadzonej przez nią działalności w latach 1947-1955. Z zapisków odnalezionych w *Dzienniku*

rejestracyjnym tajnych współpracowników KWMO w Białymstoku wynika, że 17 maja 1955 r. Maria Minczewska została ponownie zarejestrowana jako informator o ps. „Niezdecydowana”. Odtworzenie zakresu współpracy nie jest możliwe, bowiem materiały archiwalne jej poświęcone zostały zniszczone 24 stycznia 1990 r., co stwierdza protokół brakowania nr 66/90 z 27.01.1990 r. (sygn. IPN Bi 045/444/3; IPN Bi 0044/198).

Z wniosku o nadanie Złotego Krzyża Zasługi, który otrzymała na mocy Uchwały Rady Państwa z 5 czerwca 1964 r. wynika, że w latach 1962-1964 Minkowska pełniła funkcję dyrektora Studium Nauczycielskiego Średnich Szkół Zawodowych. Ponadto od roku 1956 należała do Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i była członkiem Komisji Kontroli Partyjnej Komitetu Dzielnicowego PZPR Warszawa – Wola (do 1962 r.).

Od grudnia 1964 r. do listopada 1972 r., w ramach służby wojskowej, była inspektorem do spraw średnich kadr medycznych w Szefostwie Służby Zdrowia MON. Swoją służbę wojskową zakończyła w stopniu kapitana. Warto odnotowania jest również to, iż w 1964 r. Marią Minczewską interesowało się Szefostwo Oddziału I Zarządu Wojskowej Służby Wewnętrznej w związku typowaniem jej do pracy w wojsku „z dopuszczeniem do prac specjalnych”. Wspomniany oddział WSW zajmował się ochroną tajemnicy i profilaktyką kontrwywiadowczą. Z materiałami dotyczącym Marii Minczewskiej zapoznawał się również Zarząd WSW Warszawskiego Okręgu Wojskowego. W 1972 r. rozpoczęła pracę w Ośrodku Metodycznym jako nauczyciel, a od 1973 r. była dyrektorem Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Średnich Kadr Medycznych. W 1976 r. otrzymała powołanie na stanowisko profesora Szkoły Średniej Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Średnich Kadr Medycznych. Na emeryturę odeszła w 1977 r., a zmarła trzy lata później – 17 czerwca 1980 r. (sygn. IPN BU 1535/164416, wniosek o odznaczenie Marii Minczewskiej Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski – przyznany Uchwałą Rady Państwa z 1 lipca 1977 r.)

Poza wspomnianymi odznaczeniami otrzymała również: Medal Komisji Edukacji Narodowej, Odznakę Tysiąclecia za działalność społeczną w obchodach Tysiąclecia Państwa Polskiego, Złotą Odznakę Związkową Związku Pracowników Służby Zdrowia, Brązowy Medal „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny” i Brązowy Medal Za Zasługi dla Obronności Kraju.

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej wyżej przedstawione informacje dotyczące Marii Minczewskiej, w szczególności jej rola w likwidacji przez funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa żołnierzy podziemia niepodległościowego ze Zgrupowania „Ognia”

w 1947 r., powinny być podstawą do podjęcia działań zmierzających do usunięcia jej z roli patrona szkoły w Białej Podlaskiej. Należy zgodzić się, że dalsze eksponowanie tej postaci w nazwie państwowej szkoły jest nie do pogodzenia z szacunkiem dla ofiar totalitaryzmu komunistycznego.

z groni członków

Janusz...